

Загальна соціологія. Частина 1. Соціологія в структурі сучасного знання. Становлення та розвиток соціології

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	054 Загальна соціологія
Освітня програма	Врегулювання конфліктів та медіація
Статус дисципліни	Нормативна
Форма навчання	Очна(денна)/заочна/дистанційна/змішана
Рік підготовки, семестр	1 курс, осінній семестр
Обсяг дисципліни	3 кред. ЄКТС/90 годин
Семестровий контроль/ контрольні заходи	Залік
Розклад занять	
Мова викладання	Українська
Інформація про керівника курсу / викладачів	Лектор: доцент, кандидат філософських наук, доцент, Піголенко Ігор Вікторович, e-mail: pigolenko@gmail.com Практичні / Семінарські: доцент, кандидат філософських наук, доцент, Піголенко Ігор Вікторович, e-mail: pigolenko@gmail.com
Розміщення курсу	Посилання на дистанційний ресурс Moodle: https://do.ipk.kpi.ua/course/view.php?id=2036

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

В системі наукового знання соціологія посідає особливе місце. Вона вивчає суспільство людей як цілісний організм, формує його соціально – типову картину, розглядає людей як представників великих соціальних груп, що взаємодіють між собою.

Поєднання теоретичного та емпіричного соціологічного знання дозволяє створити системне бачення закономірностей та тенденцій соціальних процесів, прогнозувати розвиток на майбутнє.

В той же час, для кожного, хто вивчає соціологію, стає можливим сприймати і аналізувати її специфіку в порівнянні з іншими галузями суспільствознавства.

Систематизовані знання про суспільство передбачають розуміння його як складної системи в якій всі структурні елементи, сфери, інститути, механізми функціонують та розвиваються на основі постійної взаємодії. Саме такий підхід надає можливості орієнтуватись у вирішенні поточних семінарських проблем, аналізувати складні суспільні явища. Це є основою поглиблення професійної підготовки та вироблення навичок наукового бачення світу, в цілому формування активної громадянської позиції та загальної культури.

Комунікація з викладачем можлива і заохочуватиметься на навчальних заняттях, а також в межах консультацій з викладачем, які проводяться за графіком, доступним на сайті кафедри.

Відповідно до вимог ОПП метою дисципліни є формування у студентів здатностей:

- здатність бути критичним і самокритичним (ЗК 04);
- здатність діяти соціально відповідально та свідомо (ЗК 06);
- здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями (ЗК 08);
- здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій,

використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя (ЗК 12);

- здатність оперувати базовим категоріально-понятійним апаратом соціології (ФК 01);
- здатність до опанування та використання основних класичних та сучасних соціологічних теорій (ФК 02);
- використовувати понятійний апарат соціології в освітній, дослідницькій та інших сферах професійної діяльності (РН 01);
- розуміти історію розвитку соціології, її сучасні концепції та теорії, основні проблеми (РН 02);
- застосовувати положення соціологічних теорій та концепцій до дослідження соціальних змін в Україні та світі (РН 03).

Завданням дисципліни є формування таких результатів навчання:

1) знання про:

- теоретико-методологічні засади соціології як науки;
- основні соціологічні теорії XIX-XX ст.;
- основних класиків соціологічної думки;
- специфіку соціології в порівнянні з іншими галузями суспільствознавства;
- основні постулати етичного кодексу соціолога.
- про роль та місце особистості в сучасному соціумі;
- про особливості процесу соціалізації особистості та фактори, що впливають на неї;
- про особливості формування статусно-рольового набору особистості;
- принципи організації соціологічних досліджень;
- вимоги до складу і змісту програми соціологічного дослідження.

2) уміння:

- розуміти історію розвитку соціології, її сучасні концепції та теорії, основні проблеми;
- застосовувати положення соціологічних теорій та концепцій до дослідження соціальних змін в Україні та світі;
- аналізувати соціальні процеси в суспільстві;
- пояснювати поведінку особистості, групи, спільноти;
- розробляти програму соціологічного дослідження.

В результаті засвоєння дисципліни студенти зможуть:

- оперувати базовим категоріально-понятійним апаратом соціології;
- використовувати основні класичні та сучасні соціологічні теорії;
- аналізувати соціальні зміни, що відбуваються в Україні та світі в цілому;
- пояснювати поведінку особистості, групи, спільноти;
- розробляти програму соціологічного дослідження.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Для вивчення дисципліни студенту бажано мати навички використання текстового редактора Word.

Крім того в межах навчальної дисципліни використовуються й знання з таких дисциплін як: «Філософія», «Історія соціології», «Політологія», «Психологія», «Економіка» та ін.

3. Зміст навчальної дисципліни

Денна форма

Назви розділів і тем	Кількість годин			
	Усього	у тому числі		
		Лекції	Семінарські	СРС
1	2	3	4	6
Розділ 1 Соціологія як самостійна наука				

Тема 1.1 Передумови виникнення соціології як науки. Соціологія в структурі сучасного знання	9	2	2	5
Тема 1.2 Соціологічне знання та погляди щодо розвитку соціології в працях О.Конта	9	2	2	5
Тема 1.3 Соціологічне знання та погляди щодо розвитку соціології в працях класиків соціологічної думки.	9	2	2	5
Разом за розділом 1	27	6	6	15
Розділ 2 Історія становлення та розвитку соціології				
Тема 2.1 Історія становлення та розвитку західної соціології: головні напрями та соціологічні школи XIX ст.	9	2	2	5
Тема 2.2 Становлення та розвиток західної соціології у XX ст: структурні та інтерпретативні парадигми теоретичної соціології.	9	2	2	5
Тема 2.3 Розвиток соціологічної думки в Україні: від протосоціології то сучасності	9	2	2	5
Разом за розділом 2	27	6	6	15
Розділ 3 Методологія і методи соціологічного дослідження				
Тема 3.1 Соціологічне дослідження як вид соціально-наукового пізнання.	9	2	2	5
Тема 3.1 Програма соціологічного дослідження.	10	2	2	6
Тема 3.3 Анкета соціологічного дослідження: формулювання питань	9	2	2	5
Разом за розділом 3	28	6	6	16
Реферат	8	0	0	8
Усього годин	90	18	18	54

Заочна форма

Назви розділів і тем	Кількість годин			
	Усього	у тому числі		
		Лекції	Семинарські	СРС
1	2	3	4	6
Розділ 1 Соціологія як самостійна наука				
Тема 1.1 Передумови виникнення соціології як науки. Соціологія в структурі сучасного знання	10	2		8
Тема 1.2 Соціологічне знання та погляди щодо розвитку соціології в працях О.Конта	8			8
Тема 1.3 Соціологічне знання та погляди щодо розвитку соціології в працях класиків соціологічної думки.	8			8
Разом за розділом 1	26	2		24
Розділ 2 Історія становлення та розвитку соціології				
Тема 2.1 Історія становлення та розвитку західної соціології: головні напрями та соціологічні школи XIX ст.	8			8
Тема 2.2 Становлення та розвиток західної соціології у XX ст: структурні та інтерпретативні парадигми теоретичної соціології.	8			8
Тема 2.3 Розвиток соціологічної думки в Україні: від протосоціології то сучасності	11		2	9
Разом за розділом 2	27		2	25

Розділ 3 Методологія і методи соціологічного дослідження				
Тема 3.1 Соціологічне дослідження як вид соціально-наукового пізнання.	10	2		8
Тема 3.1 Програма соціологічного дослідження.	10		2	8
Тема 3.3 Анкета соціологічного дослідження: формулювання питань	9			9
Разом за розділом 3	29	2	2	25
Реферат	8	0	0	8
Усього годин	90	4	4	82

4. Навчальні матеріали та ресурси

Для успішного вивчення дисципліни достатньо опрацювати навчальний матеріал, який викладається на лекціях, а також ознайомитись з літературою.

4.1. Базова література

1. Гіденс Е. Соціологія / пер. з англ. В. Шовкун, А. Олійник. Київ : Основи, 1999. 726 с.
2. Смелзер Н. Соціологія / пер. с англ. Москва : Фенікс. 1994. 688 с.
3. Соціологія : підручник для студ. вищ. навч. закладів / за ред. В.Г. Городяненка. Київ : Вид. центр «Академія». 2010. 457 с.
4. Соціологія : підручник для студентів вищих навчальних закладів / В.І. Волович та ін. Київ : Центр учбової літератури, 2019 – 808 с.
5. Черниш Н. Соціологія. Курс лекцій : підручник. Львів : Кальварія. 2003. 543 с.

Зазначену літературу можна знайти в Науково-технічній бібліотеці ім. Г.І. Денисенка та методичному кабінеті ФСП (ауд. 503, 7 корп.)

4.2. Допоміжна література:

1. Арон Р. Етапи розвитку соціологічної думки / пер. з франц. Київ : Юніверс. 2004. 688 с.
2. Білоус В, С. Соціологія у визначеннях, поясненнях, схемах, таблицях : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2002. 140 с.
3. Головаха Є. Суспільство, що трансформується: Досвід соціологічного моніторингу в Україні. Київ : Інститут соціології НАН України, 1997. 156 с.
4. Козловець Є. А. Соціологія : Словник термінів і понять. Київ : Кондор, 2006. 372 с.
5. Паніна Н.В. Технологія соціологічного дослідження : Курс лекцій. Київ : Наук. думка, 1996. 232 с.
6. Пилипенко В. Є. Спеціальні та галузеві соціології : навч. посібник. Київ : Каравела, 2003. 372 с.
7. Піча В.М. Соціологія : навч. посібник для ВУЗів. Київ : «Каравела», 1999. 248 с.
8. Погорілий О.І. Соціологічна думка ХХ ст. Посібник. Київ, 1996. 224 с.
9. Попова І.М. Соціологія. Пропедевтичний курс : підр. для студ. ВУЗів. Київ : 1996. 271 с.
10. Ручка А.О., Танчер В.В. Курс історії теоретичної соціології : навч. посібник. Київ, 1995. 223 с.
11. Сірій Е. В. Соціологія : навч. посібник. Київ : Атіка, 2007. 480 с.
12. Соціологічна теорія: традиції та сучасність: Навч. посіб. / за ред. А.Ручки. Київ : Ін-т соціології НАН України, 2007. 363 с.
13. Соціологія : навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів / за заг. ред. В.І.Докаша. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т., 2012. 448 с.
14. Соціологія : навч. посібник / за ред. С. Макеєва. Київ : Знання, 2005. 455с.
15. Соціологія : Терміни, поняття, персоналії / за ред. В. Пічі. Київ : Каравела, 2002. 480 с.
16. Черниш Н. Суспільна свідомість молоді. Львів : Світ, 1990. 368 с.
17. Шаповал М. Загальна соціологія. Київ : Заповіт, 1996. 368 с.
18. Юрій М. Соціологія : підручник. Київ : Кондор, 2007. 288 с.
19. Якуба, О. Соціологія : навч. посібник для студентів. Харків : Константа, 1996. 192 с.
20. The Sociology Book: Big Ideas Simply. Explained Dorling Kindersley, 2015. 352 с.

4.3. Інформаційні ресурси

1. <http://www.sociology.kpi.ua/literature> - кафедра соціології КПІ ім.Ігоря Сікорського

2. <http://www.socio-journal.kpi.kiev.ua/> - Вісник КПІ ім. Ігоря Сікорського. Соціологія. Політологія. Право.
3. <http://i-soc.com.ua/journal/content.php> – Соціологія: теорія, методи, маркетинг.
4. <http://www.nbuv.gov.ua> – Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського.
5. <https://prometheus.org.ua/> – Онлайн-курси України та світу.
6. <http://www.sociology.kpi.ua/literature> - Література на сайті кафедри соціології.
7. <http://www.sau.kiev.ua/literature.html> - Соціологічна асоціація України
8. <http://i-soc.kiev.ua> - Інститут соціології НАН України

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

5.1 Денна форма

Лекційні заняття

N з/п	Назва теми заняття та перелік основних питань
1	<p>Тема 1. Передумови виникнення соціології як науки. Соціологія в структурі сучасного знання.</p> <p>Логіка виникнення соціології. Розвиток поглядів на суспільство і людину. Соціальна філософія як попередниця соціології. Зміна уявлень про можливості вивчення суспільства і людини в добу Нового часу. Поняття соціології. Основні підходи до розуміння суспільства: мікро-, мезо-, макро- і мегарівні дослідження соціумів. Соціологія як наука про соціальні спільноти. Українські спільноти-громади. Розуміння соціології як громадознавства в українській соціогуманітарній науці. Типи соціальних спільнот та відмінності між ними. Людство як мегаспільнота. Зростання суб'єктності соціальних спільнот. Соціальні інститути як механізми самоорганізації спільного життя людей та їхні різновиди. Функції соціальних інститутів та їхнє місце в житті суспільства. Соціальні інститути сучасного суспільства, специфіка їхнього розвитку в Україні. Об'єкт і предмет соціології. Предметне поле соціології доби глобалізації. Структура соціологічного знання: загальна соціологічна теорія; спеціальні та галузеві соціологічні теорії; методологія і методика проведення соціологічних досліджень. Функції соціології та її роль у житті суспільства. Значення соціології у підготовці молодих фахівців різного профілю у системі вищої освіти. Місце соціології у системі наук. Соціологія як генералізуюча наука. Специфіка соціології за об'єктом і предметом дослідження. Зростання ролі соціології в сучасних умовах.</p> <p>Завдання на СРС: Які історичні умови і теоретичні передумови сприяли розвитку соціологічної науки? Чому і коли виникає соціологія як специфічна галузь наукового знання? У чому відмінність соціології від інших суспільних наук? Чому і коли виникає соціологія як самостійна наука? У чому полягає специфіка визначення об'єкту соціології, виходячи з різноманіття теоретичних парадигм? Поняття “соціальне” і його роль в соціологічному пізнанні? Чому соціологію називають міждисциплінарною наукою? Яку роль в суспільному розвитку відіграє соціологія?</p>
2	<p>Тема 2. Соціологічне знання та погляди щодо розвитку соціології в працях О.Конта</p> <p>О. Конт – засновник соціології. Обґрунтування О. Контом необхідності нової науки про суспільство. Класифікація наук та місце в ній соціології. Соціальна статика і соціальна динаміка у вченні О. Конта. Позитивна політика та її зміст. Предмет і методи соціології.</p> <p>Завдання на СРС: В чому основні принципи позитивізму і неопозитивізма? Яка роль О.Конта у виникненні соціології як науки?</p>
3	<p>Тема 3. Соціологічне знання та погляди щодо розвитку соціології в працях класиків соціологічної думки</p> <p>Спенсер як продовжувач позитивістської лінії у соціології. Ідея соціальної еволюції.</p>

	<p>Соціальна політика. Соціологія Е. Дюркгайма та її суперечливий характер. Причинний і функціональний аналіз. Поняття норми і патології. Соціальні факти. Колективні уявлення. Соціологізм Е. Дюркгайма. Соціальна солідарність та аномія. Е. Дюркгайм про самогубство як соціальне явище та його причини. Концепція релігії та моралі. Роль Е.Дюркгайма в історії соціологічної думки. Антипозитивістський напрям у класичній соціології. Соціологія М. Вебера. Поняття соціальної дії та її основні типи. Суб'єкт соціальної дії. Принцип зростаючої раціональності. Принцип віднесення до цінностей. Принцип свободи від оцінювальних суджень. Соціологія політики. Місце М. Вебера в історії соціології та в розвитку гуманістичної і формальної соціології. Німецька формальна соціологія. Соціологічне вчення Г. Зіммеля. Соціації та їх різновиди. Негативні наслідки соціації, яка зростає. Проблема відчуження. Соціологія Ф. Тьонніса та його вчення про спільноти і спілки. Загальна характеристика класичної соціології.</p> <p>Завдання на СРС: Які соціологічні переконання Г.Спенсера, Е.Дюркгейма? Ф.Тьонніс вважав, що з часом спільноти поступляться місцем раціоналізованим суспільствам. Чи мав він рацію? Як визначає М.Вебер соціальну дію? Чому не будь яка людська дія є соціальною? Вам, очевидно, відоме твердження М.Вебера про зростаючу раціональність у розвитку суспільства. Прокоментуйте чотири типи соціальної дії у вченні М.Вебера та сучасний стан суспільства з позиції ідеї раціональності. Хто є автором вислову всезагальний консенсус? Що означає вислів „homo duplex” і кому із соціологів він належить?</p>
4	<p>Тема 4. Історія становлення та розвитку західної соціології: головні напрями та соціологічні школи XIX ст.</p> <p>Позитивістсько-натуралістичний напрям у соціології. Соціальний дарвінізм. Расово-антропологічна школа. Географічний напрям. Основні принципи позитивізму. Соціологічна концепція марксизму та її критичний аналіз у працях К. Поппера, Р. Арона, П. Сорокіна й П. Монсона. Соціологічний психологізм та його напрями: психологічний еволюціонізм, психологія натовпу, істиктивізм. Два основні напрями соціологічної думки другої половини XIX ст. та їхні специфічні риси.</p> <p>Завдання на СРС: До якого напрямку в соціології належить французький соціолог Ж. А. де Гобіно? Хто започатковує географічний напрям у соціології? Кому належить вислів "суспільно-економічна формація"? Які течії входять до соціологічного психологізму? Назвіть основні положення соціального дарвінізму. Перелічіть основні положення концепцій географічного напрямку в соціології. Назвіть основні положення концепцій расово-антропологічної школи в соціології. Намалюйте схему будови суспільства згідно з ученням К. Маркса. Розкрийте суть психологічного еволюціонізму. Охарактеризуйте основні положення психології натовпу Г. Лебона.</p>
5	<p>Тема 5. Становлення та розвиток західної соціології у XX ст: структурні та інтерпретативні парадигми теоретичної соціології.</p> <p>Стан розвитку та специфічні риси розвитку соціології в добу глобалізації. Основні парадигми сучасного соціологічного знання та його структура. Теоретична соціологія: структурні та інтерпретативні парадигми. Структурний функціоналізм. Соціальна система та її складники. Проблема соціальної інтеграції. Соціологія конфлікту. Конфлікт як постійний, органічний внутрішній стан соціальної системи. Символічний інтеракціонізм. Поняття соціальної взаємодії. Феноменологічна соціологія. Основні принципи феноменологічного підходу до розуміння і пояснення соціальної реальності. Інтегральна соціологія П. Сорокіна. Теорія соціокультурної динаміки. Соціологічні теорії останньої чверті XX – початку XXI ст. Творчий внесок П. Сорокіна в розвиток сучасної соціології.</p> <p>Завдання на СРС: Які течії, школи і напрями існують в сучасній західній соціології? Назвіть прізвища соціологів, які представляють структурний функціоналізм. Назвіть прізвища соціологів – представників конфліктологічної парадигми в соціології.</p>

	<p>Назвіть прізвища соціологів, що належать до символічного інтеракціонізму. Назвіть прізвища соціологів, які розробляли феноменологічну соціологію. Які три основні школи репрезентують західну емпіричну соціологію Другої половини ХХ ст.? Яку назву має соціологічне вчення П. Сорокіна?</p>
<p>6</p>	<p>Тема 6. Розвиток соціологічної думки в Україні: від протосоціології до сучасності</p> <p>Джерела вітчизняної протосоціології. Соціальна думка України кінця ХVІ – початку ХVІІ ст. Соціальна філософія Г. Сковороди. Український фольклор, література і публіцистика як джерела соціології. Початки української соціології. Характерні риси розвитку української соціології кінця ХІХ – початку ХХ ст. Соціологічні аспекти праць українських філософів, істориків, економістів, правників, географів, статистиків. Соціологічні студії у рамках Наукового товариства ім. Т. Шевченка.</p> <p>Закладання підвалин української соціологічної традиції. Розвиток української соціології після 1917 р. Намір М.Грушевського заснувати Український соціологічний інститут у Радянській Україні та його невдача. Посилення ідеологічного тиску Суспільство і природа "Парадигма людської винятковості" та її спростування в альтернативній соціології. Інвайронментальна соціологія, її зміст і соціальне значення. Глобальна екологічна криза та діяльність Римського клубу з метою її попередження. Коеволюція природи і суспільства. Системний підхід до суспільства в соціології. Системно-механістичні уявлення про суспільство. Структура суспільства як цілісної системи. Джерела та характер суспільного розвитку. Поняття соціальних змін та їхні рушії. Ендо- та екзогенні чинники в розвитку суспільства. Еволюція і революція. Соціальна революція та реформи. Причини суспільного розвитку в різних соціологічних школах і напрямках. Ідея прогресу та її критика наприкінці ХХ ст. Альтернативи ідеї прогресу. Циклічно-хвильовий підхід та його розвиток у сучасних соціологічних концепціях. Формування єдиної глобальної системи.</p> <p>Дослідження особливостей соціально-статусної стратифікації в умовах перехідної економіки, соціальних умов і механізмів формування сучасної ринкової економіки, факторів виникнення і механізмів подолання соціальних конфліктів у процесі трансформації суспільства, національних аспектів. Результати напрацювань сучасних українських соціологів у сферах вивчення соціальних проблем, соціальної структури та професійної орієнтації молоді (С. Макеєв, В. Чорноволенко), впливу засобів масової інформації на самовизначення молоді (Є. Головаха, В. Осовський), застосування математичних методів у соціологічних дослідженнях (А. Горбачик, В. Максименко), вивчення історії соціології (А. Ручка, В. Танчер), соціології освіти, проблем вищої школи (В. Бакіров, В. Волович, О. Якуба), етносоціології (Т. Рудницька, М. Шульга), соціології підприємництва (В. Ворона, В. Пилипенко, Є. Суїменко).</p> <p>Завдання на СРС: Перелічіть праці видатних українських мислителів, які належать до витоків нашої протосоціології. Коли був заснований женевський гурток українських учених – передвісників вітчизняної соціології? Хто входив до його складу? Який метод дослідження соціальних явищ виробив М. Грушевський (подайте його назву)? Назвіть прізвища українських економістів, у працях яких містилася соціологічна тематика. У якому році М. Грушевський повертається з еміграції в Україну? Коли і ким був заснований Український інститут громадознавства у Празі? До якого року існував цей інститут?</p> <p>Охарактеризуйте основні тенденції розвитку соціології у майбутньому (за працею Е.Гідденса). Дайте коротку характеристику праць українських соціологів, які входили до женевського гуртка у 80-х роках ХІХ ст. Дайте загальну характеристику соціологічних аспектів праць українських філософів ХІХ – початку ХХ ст. Розкрийте основний зміст положень історико-соціологічного методу М.Грушевського. Назвіть основні напрями діяльності Українського соціологічного інституту в еміграції. Стан</p>

	<p>сучасної соціології в системі соціогуманітарного знання. Напрями, що переважають в дослідження українських соціологів. Соціологічна асоціація України та її роль у розвитку соціології. Видатні українські соціологи та їх вплив на розвиток вітчизняної соціологічної думки.</p>
7	<p>Тема 7. Соціологічне дослідження як вид соціально-наукового пізнання</p> <p>Місце та значення прикладних соціологічних досліджень у суспільних науках. Теоретична і прикладна соціології: їхня єдність і відмінності. Взаємозв'язок фундаментального і прикладного соціологічного знання. Місце соціологічної інформації в системі державного управління та в соціальній сфері.</p> <p>Фактори й умови, що визначають значимість і необхідність прикладних соціологічних досліджень у сучасному суспільстві. Предмет і метод прикладної соціології. Прикладна соціологія як наукова і навчальна дисципліна: відмінності й особливості її реалізації в науковому і навчальному процесі. Функції прикладних соціологічних досліджень: інформаційна, управлінська, прогностична, просвітня, контрольна, пропагандистська.</p> <p>Емпірична соціологія та її основні школи: гарвардська, колумбійська та чиказька. Українська емпірична соціологія: історія та сучасність</p> <p>Поняття якості соціологічної інформації. Первинна та вторинна соціологічна інформація. Методологічні проблеми методів збору та обробки інформації. Поняття надійності та валідності методів дослідження. Поняття обґрунтованості, об'єктивності, точності, повноти та істинності даних. Організаційно-процедурне забезпечення якості результатів дослідження. Методи валідації у соціологічному дослідженні. Контроль за якістю соціологічної інформації на всіх етапах соціологічного дослідження. Особливості оцінки якості даних в якісному дослідженні.</p> <p>Поняття професійної етики соціолога-дослідника. Проблема відповідальності соціолога. Основні етичні принципи, що закладені в Кодексі професійної етики соціолога Соціологічної асоціації України.</p> <p>Завдання на СРС: Що означає термін "метод"? Перелічіть основні методи соціологічних досліджень. Хто був автором першого зафіксованого в літературі експерименту? У чому цей експеримент полягав? Що таке: а) стратегічний план; б) робочий план соціологічного дослідження?</p>
8	<p>Тема 8. Програма соціологічного дослідження</p> <p>Підготовка до проведення соціологічного дослідження. Виявлення проблемної ситуації. Поняття проблеми в соціології. Формулювання проблеми дослідження. Розробка програми соціологічного дослідження: загальні правила і процедури. Основні вимоги до складання програми. Функції програми соціологічного дослідження. Структура програми соціологічного дослідження: складові компоненти. Методологічний компонент програми та його зміст: формулювання теми, мети дослідження та його основних завдань, визначення об'єкта (за критерієм носія проблеми та за критерієм загальної проблеми) і предмета дослідження, здійснення теоретичної інтерпретації та практичної операціоналізації понять, формулювання гіпотез-підстав і гіпотез-наслідків для проведення дослідження.</p> <p>Правила розрахунку та обґрунтування вибірки. Генеральна і вибіркова сукупність. Одиниця аналізу в соціологічному дослідженні. Поняття репрезентативності. Різновиди вибірок. Методи механічної і квотної вибірок. Параметри квоти. Розрахунок об'єму вибірки. Опитування та його різновиди. Анкетування і його технічний інструментарій. Структура анкети. Вимоги до розроблення і побудови анкети. Способи побудови питань анкети. Види питань: закриті, відкриті, напівзакриті. Форми розміщення питань в анкеті: лінійна, таблиця, шкальна. Прийоми кодування анкети. Якісні методи соціологічного дослідження. Основні</p>

	<p>комп'ютерні програми обробки первинної соціологічної інформації. Стратегічний і робочий плани соціологічного дослідження.</p> <p>Завдання на СРС: Назвіть основні етапи проведення соціологічних досліджень. Що таке "проблема"? Дайте визначення цього поняття. Намалюйте у вигляді схеми структуру програми соціологічного дослідження. Що таке "гіпотеза" в соціології? Які види гіпотез Ви знаєте? Розшифруйте вираз "інтерпретація понять". Де і коли вживається ця процедура? Наведіть приклад проблемної ситуації на виробництві, яка може дати поштовх до соціологічного дослідження. Методологічна частина програми соціологічного дослідження містить у собі певні складові. Намалюйте схему структури цієї частини програми і розкрийте на прикладі зміст її складників. Здійсніть інтерпретацію поняття "молодіжні проблеми". Які правила існують у соціології для переведення проблемної ситуації у проблему соціологічного дослідження? Наведіть приклад із виробничої сфери життєдіяльності людей. Назвіть основні функції програми соціологічного дослідження, розкрийте їхній зміст і взаємозв'язок на конкретному прикладі. Сформулюйте проблему, мету і завдання соціологічного дослідження молодіжної злочинності та її основних причин. Сформулюйте гіпотезу-підставу і гіпотези-наслідки причин зростання злочинності серед молоді та підлітків. Сформулюйте гіпотези соціологічного дослідження причин плинності кадрів на промисловому підприємстві.</p>
9	<p>Тема 9. Анкета соціологічного дослідження: формулювання питань</p> <p>Логічна й організаційна структура анкети. Класифікація питань анкети. Загальні та часткові питання. Застосування питань-фільтрів. Питання в формі таблиць. Контактні та буферні питання. Основні функції питання (індикаторна, комунікативна і вимірювальна). Звернення до респондента та інструкція щодо заповнення анкети. Демографічний блок анкети. Правило лійки. Вимоги, пропоновані до анкетних питань. Композиція і технічне оформлення анкети. Графічне оформлення. Пілотаж опитувальника.</p> <p>Завдання на СРС: Види і профілактика помилок, зв'язаних з порушенням логічної структури питання (ефект навіювання, невідповідність інформованості респондента, тенденційні питання, неадекватність позначення адресата). Проблеми, що виникають при проведенні опитування (проблема „тих, що не відповіли”, проблема нещирості респондентів, проблема «неякісності поля», етичні проблеми).</p>

Семінарські (практичні) заняття

Основні завдання циклу семінарських (семінарських) занять:

сформувати у студентів:

- знання основних соціологічних теорій XIX-XX ст.;
- знання основних класиків соціологічної думки;
- знання основних постулатів етичного кодексу соціолога.
- знання про роль та місце особистості в сучасному соціумі;
- знання про особливості процесу соціалізації особистості та фактори, що впливають на неї;
- знання про особливості формування статусно-рольового набору особистості;
- знання принципів організації соціологічних досліджень;
- вміння аналізувати соціальні процеси в суспільстві;
- вміння пояснювати поведінку особистості, групи, спільноти;
- вміння розробляти програму соціологічного дослідження.

N з/п	Назва теми заняття та перелік основних питань
Розділ 1 Соціологія як самостійна наука	
1	Тема 1.1. Передумови виникнення соціології як науки. Соціологія в структурі

	<p>сучасного знання</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Історичні, соціокультурні та теоретичні передумови виникнення соціології як самостійної науки. 2. Визначення об'єкту та предмету соціології. 3. Рівні соціологічного знання: макро- та мікросоціологія, теорії середнього рівня. 4. Основні функції соціології як науки та їх сутність. 5. Соціальні закони та категорії соціології як науки. 6. Співвідношення соціології з іншими науками. <p>Завдання на СРС: У чому відмінність соціології від інших суспільних наук? Чому і коли виникає соціологія як самостійна наука? У чому полягає специфіка визначення об'єкту соціології, виходячи з різноманіття теоретичних парадигм? Поняття "соціальне" і його роль в соціологічному пізнанні? Чому соціологію називають міждисциплінарною наукою? Яку роль в суспільному розвитку відіграє соціологія?</p>
2	<p>Тема 1.2. Соціологічне знання та погляди щодо розвитку соціології в працях О.Конта</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. О.Конт як засновник позитивізму в соціології. 2. Обґрунтування О. Контом необхідності нової науки про суспільство. 3. Класифікація наук та місце в ній соціології за О.Контом. 4. Закон трьох стадій розвитку людського інтелекту О.Конта. 5. Соціальна статика і соціальна динаміка у вченні О. Конта. <p>Завдання на СРС: Які історичні умови і теоретичні передумови сприяли розвитку соціологічної науки? Яка роль О.Конта у виникненні соціології як науки? В чому основні принципи позитивізму і неопозитивізма?</p>
3	<p>Тема 1.3. Соціологічне знання та погляди щодо розвитку соціології в працях класиків соціологічної думки.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Теорія соціальної еволюції Г.Спенсера. 2. Соціальні факти та теорія аномії Е.Дюркгейма. 3. Теорія соціальної дії М.Вебера. 4. К.Маркса як засновник конфліктного розвитку суспільства. 5. Німецька формальна соціологія Г.Зіммелля 6. Німецька формальна соціологія Ф.Тьоніса <p>Завдання на СРС: Які соціологічні переконання Г.Спенсера, Е.Дюркгейма? Як визначає М.Вебер соціальну дію? Чому не будь яка людська дія є соціальною? Вам, очевидно, відоме твердження М.Вебера про зростаючу раціональність у розвитку суспільства. Прокоментуйте чотири типи соціальної дії у вченні М.Вебера та сучасний стан суспільства з позиції ідеї раціональності. Ф.Тьонніс вважав, що з часом спільноти поступляться місцем раціоналізованим суспільствам. Чи мав він рацію? Хто є автором вислову всезагальний консенсус? Що означає вислів „homo duplex” і кому із соціологів він належить?</p>
Розділ 2 Історія становлення та розвитку соціології	
4	<p>Тема 2.1. Історія становлення та розвитку західної соціології: головні напрями та соціологічні школи XIX ст.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Географічна школа 2. Расово-антропологічна школа 3. Соціальний дарвінізм 4. Організмична школа 5. Психологічний напрямок <p>Завдання на СРС: До якого напрямку в соціології належить французький соціолог Ж. А. де Гобіно? Хто започатковує географічний напрям у соціології? Кому належить вислів "суспільно-економічна формація"? Які течії входять до соціологічного психологізму? Назвіть основні положення соціального дарвінізму. Перелічіть основні положення концепцій географічного напрямку в соціології. Назвіть основні положення концепцій расово-антропологічної школи в соціології. Намалюйте схему будови суспільства згідно з ученням К. Маркса. Розкрийте суть психологічного еволюціонізму. Охарактеризуйте основні положення психології натовпу Г. Лебона.</p>
5	<p>Тема 2.2. Становлення та розвиток західної соціології у XX ст: структурні та</p>

	<p>інтерпретативні парадигми теоретичної соціології.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Теорія структурного функціоналізму. 2. Конфліктологічна парадигма. 3. Теорія символічного інтеракціонізму. 4. Теорія соціального обміну. 5. Феноменологічна соціологія 6. Інтегральна соціологія П.Сорокіна. <p>Завдання на СРС: Які течії, школи і напрями існують в сучасній західній соціології? Назвіть прізвища соціологів, які представляють структурний функціоналізм. Назвіть прізвища соціологів – представників конфліктологічної парадигми в соціології. Назвіть прізвища соціологів, що належать до символічного інтеракціонізму. Назвіть прізвища соціологів, які розробляли феноменологічну соціологію. Які три основні школи репрезентують західну емпіричну соціологію Другої половини ХХ ст.? Розкрийте суть соціологічного вчення П. Сорокіна?</p>
6	<p>Тема 2.3. Розвиток соціологічної думки в Україні: від протосоціології то сучасності</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Становлення соціологічної думки в Україні: протосоціологія 2. Женевський гурток українських соціологів: початок самостійного розвитку української соціологічної думки. 3. Соціологічні аспекти творів українських істориків (М.Грушевський, М.Костомаров, В.Антонович, М.Драгоманов). 4. Соціологічні аспекти праць українських економістів (М.Ковалевський, М. Туган-Барановський). 5. Соціологічні аспекти праць українських правників (С.Дністрянський, Б.Кістяківський) 6. Соціологія радянського періоду. 7. Сучасний етап розвитку соціологічної науки: з 90-х рр. ХХ ст. <p>Завдання на СРС: Дайте загальну характеристику протосоціологічного періоду розвитку соціології в Україні. Дайте коротку характеристику праць українських соціологів, які входили до женецького гуртка у 80-х роках ХІХ ст. Розкрийте основний зміст положень історико-соціологічного методу Грушевського. Напрями, що переважають в дослідженнях сучасних українських соціологів. Труднощі розвитку сучасної української соціології.</p>
<p>Розділ 3 Методологія і методи соціологічного дослідження</p>	
7	<p>Тема 3.1. Соціологічне дослідження як вид соціально-наукового пізнання</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Емпіричний та теоретичний рівні наукового пізнання. 2. Специфіка методології та методів емпіричного дослідження. 3. Вплив методології та методів на вірогідність результатів дослідження та наукових висновків. 4. Класифікація методів збирання соціологічної інформації: якісна та кількісна парадигми. 5. Кількісні методи в соціології: їх переваги та обмеження. 6. Якісні методи в соціології та сфери їх застосування. <p>Завдання на СРС: Що означає термін "метод"? Перелічіть основні методи соціологічних досліджень. Хто був автором першого зафіксованого в літературі експерименту? У чому цей експеримент полягав? Що таке: а) стратегічний план; б) робочий план соціологічного дослідження? Специфіка наукового спостереження. Соціальний експеримент. Аналіз документів: нормативні вимоги, типи документів. Контент-аналіз: стан та перспективи. Опитування як метод збирання соціологічної інформації: пізнавальні можливості, види опитувань, особливості, переваги та недоліки методу. Анкетування. Телефонне опитування. Поштове опитування. Експертне опитування. Соціометричне опитування. Поглиблене інтерв'ю. Фокус-групове дослідження. Дослідження окремої спільноти (case study). Етнографічне дослідження. Тести в соціологічному дослідженні. Автобіографічне дослідження</p>
8	<p>Тема 3.2. Програма соціологічного дослідження.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Підготовка до проведення соціологічного дослідження та його етапи

	<ol style="list-style-type: none"> 2. Програма соціологічного дослідження: вимоги до розробки 3. Основні складники теоретико-методологічної частина програми. 4. Процедурно-методичний компонент програми соціологічного дослідження. <p>Завдання на СРС: Назвіть основні етапи проведення соціологічних досліджень. Що таке "проблема"? Дайте визначення цього поняття. Намалюйте у вигляді схеми структуру програми соціологічного дослідження. Що таке "гіпотеза" в соціології? Які види гіпотез Ви знаєте? Розшифруйте вираз "інтерпретація понять". Де і коли вживається ця процедура? Наведіть приклад проблемної ситуації на виробництві, яка може дати поштовх до соціологічного дослідження. Методологічна частина програми соціологічного дослідження містить у собі певні складові. Намалюйте схему структури цієї частини програми і розкрийте на прикладі зміст її складників. Здійсніть інтерпретацію поняття "молодіжні проблеми". Які правила існують у соціології для переведення проблемної ситуації у проблему соціологічного дослідження? Наведіть приклад із виробничої сфери життєдіяльності людей. Назвіть основні функції програми соціологічного дослідження, розкрийте їхній зміст і взаємозв'язок на конкретному прикладі. Сформулюйте проблему, мету і завдання соціологічного дослідження молодіжної злочинності та її основних причин. Сформулюйте гіпотезу-підставу і гіпотези-наслідки причин зростання злочинності серед молоді та підлітків. Сформулюйте гіпотези соціологічного дослідження причин плинності кадрів на промисловому підприємстві.</p>
9	<p>Тема 3.3. Анкета соціологічного дослідження: формулювання питань</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Логічна і організаційна структура анкети. 2. Класифікація питань анкети. 3. Основні функції питань (індикаторна, комунікативна і вимірвальна). 4. Правила формулювання питань соціологічної анкети. 5. Звернення до респондента та інструкція щодо заповнення анкети. 6. Демографічний блок анкети. <p>Завдання на СРС: Види і профілактика помилок, зв'язаних з порушенням логічної структури питання (ефект навіювання, невідповідність інформованості респондента, тенденційні питання, неадекватність позначення адресата). Проблеми, що виникають при проведенні опитування (проблема „тих, що не відповіли”, проблема нещирості респондентів, проблема «неякісності поля», етичні проблеми).</p>

6. Самостійна робота студента/аспіранта

Питання для самостійної роботи для студентів денної форми навчання прописані для кожного лекційного та практичного завдання.

Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Відвідуваність і виконання завдань

Для студентів, які бажають продемонструвати відмінні результати навчання, необхідним є активна робота на лекційних заняттях, однак відпрацьовувати пропущені лекції не потрібно.

Від студентів буде вимагатись активна участь на семінарських заняттях. Рейтинг студента значною мірою формуватиметься за результатами його роботи на семінарських (семінарських) заняттях. Кожне пропущене практичне заняття (незалежно від причин пропуску) знижує підсумковий рейтинг студента з дисципліни. Немає конкретної кількості пропущених семінарських занять, які потребуватимуть самостійного опрацювання студентом відповідних тем (виконання завдань) і додаткового спілкування з цього приводу з викладачем. Разом з тим, студент, який пропустив практичні заняття, може отримати низький рейтинг, який не дозволить допустити такого студента до заліку (у разі 2 не атестацій). В такому разі теми з пропущених семінарських занять мають бути обов'язково вивчені, а практичні завдання виконані студентом. Контроль знань (розуміння) студента пропущених тем (виконання завдань) відбуватиметься під час спілкування з викладачем за графіком консультацій або на заліку. Студент, який виконає відповідні завдання отримуватиме відповідні бали до рейтингу залежно від якості відповідей та виконання творчих завдань.

Студенти, які пропустили практичні заняття, можуть не допустити зниження підсумкового рейтингу, своєчасно (протягом семестру) опрацювавши відповідні теми і виконавши завдання, передбачені для пропущених занять. Не треба чекати наближення заліково-екзаменаційної сесії для відповідного

спілкування з викладачем. Це слід робити як тільки студент буде готовий продемонструвати свої знання і навички з пропущених тем заняття.

Теми і завдання для семінарських занять передбачені Силабусом, доступні з особистого кабінету студента в системі «Moodle».

На лекціях та семінарських заняттях допускається використання ноутбуків, смартфонів, але лише для цілей, зумовлених темою заняття і відповідним тематичним завданням.

Студент на практичному занятті може використовувати підготовлені ним письмові нотатки з питань теми заняття (або передбачених завданням), однак висловлення позиції, читаючи з аркуша паперу знижує якість відповіді та оцінку.

Неформальна освіта

За бажанням здобувача, в умовах, що не сприяють регулярному відвідуванню занять, допускається вивчення окремих змістовних частин дисципліни в асинхронному режимі, зокрема через опанування дистанційних курсів та інших форм неформального навчання. Для врахування в рейтинговій системі оцінювання балів за такі курси, вони мають змістовно відповідати певним темам силабусу, а їх проходження узгоджене з викладачем дисципліни. На підтвердження проходження неформального навчання студент має надати відповідний документ (сертифікат) із зазначенням назви курсів та їх обсягу в годинах. Визнання результатів неформальної освіти відбувається у порядку визначеному у відповідному Положенні КПІ ім. Ігоря Сікорського: <https://osvita.kpi.ua/node/179>.

Зокрема, рекомендується навчання на онлайн курсі «Соціологія та соціальні дослідження: що, як, навіщо?» Курс розміщено на освітній платформі Prometheus за посиланням: https://apps.prometheus.org.ua/learning/course/course-v1:IRF+SOC101+2015_T1/home.

Політика університету

Академічна доброчесність

Політика та принципи академічної доброчесності визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code> (інша необхідна інформація стосовно академічної доброчесності)

Норми етичної поведінки

Норми етичної поведінки студентів і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Поточний контроль: опитування за темою заняття, виконання завдань

Календарний контроль: проводиться двічі на семестр як моніторинг поточного стану виконання вимог силабусу.

Семестровий контроль: залік

Оцінювання та контрольні заходи

Рейтинг студента з дисципліни складається з балів, що отримуються за:

1) відповіді, вирішення завдань та доповнення відповідей інших студентів у процесі дискусії на семінарських заняттях, активна участь на лекційному занятті;

2) виконання індивідуального завдання, контрольних робіт, написання тез на конференцію або дні науки на факультеті, участь у всеукраїнській олімпіаді з соціології або політології.

Студент отримує найвищий рейтинг, якщо бере активну участь на семінарських заняттях, переважно надає повні та аргументовані відповіді, логічно їх викладає, висловлює власну позицію з дискусійних питань, викладає її чітко і логічно.

Належна підготовка студента до практичного заняття займатиме в середньому 1,5-3 години.

Викладач оцінює роботу студента на кожному практичному занятті. Підсумкова кількість балів за роботу на семінарських заняттях виставляється викладачем в електронному кампусі.

Деталізовані критерії оцінювання результатів навчання студента визначені у положенні про PCO з дисципліни.

Студент може оскаржити оцінку викладача, подавши відповідну скаргу викладачу не пізніше наступного дня після ознайомлення студента з виставленою викладачем оцінкою. Скарга розглядатиметься за процедурами, встановленими університетом.

Умови допуску до семестрового контролю (заліку) – наявність не менше 40 балів за семестр.

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

<i>Кількість балів</i>	<i>Оцінка</i>
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Рекомендації студентам

В рамках навчальної дисципліни «Загальна соціологія. Частина 1. Соціологія в структурі сучасного знання. Становлення та розвиток соціології» проводять лекційні і семінарські заняття відповідно. Лекції проводяться з використанням презентацій про основні терміни, поняття, теорії, з урахуванням тематики занять. В рамках курсу передбачено ознайомлення з першоджерелами та їх обговорення на семінарських заняттях.

Семінарське заняття передбачає підготовку виступів студентами за визначеними питаннями, участь в дискусії, висловлення власної думки тощо. Критеріями оцінювання виконання завдань семінарського заняття є: логічна послідовність відповіді; повнота розкриття кожного питання; аналітичність міркувань у відповіді; посилання на джерела; обґрунтованість особистих висновків.

Готуючись до семінарського заняття студент має опрацювати лекційний матеріал певної теми, ознайомитись з додатковими джерелами, статтями в періодичних виданнях. На семінарському занятті навіть добре підготовлений студент не повинен залишатись пасивним спостерігачем, активно включатись у обговорення питання. Якщо студент не ознайомився з навчальним матеріалом, йому варто уважніше слухати виступаючих, і завдяки отриманій інформації намагатись компенсувати недоліки підготовки до заняття. Не слід відмовляти від відповіді на питання викладача. Навіть якщо студент не знає відповіді, доцільно спробувати відповісти, висловити свою думку, виходячи з власних знань, досвіду, логіки запитання тощо. Відповідальне ставлення до підготовки на кожне семінарське заняття дає змогу розібратися в тих питаннях які розглядаються в рамках дисципліни «Загальна соціологія. Частина 1. Соціологія в структурі сучасного знання. Становлення та розвиток соціології».

Позааудиторні заняття

Можлива участь студентів у неформальному гуртку для соціологів-початківців.

Дистанційне навчання

Можливе синхронне дистанційне навчання з використанням платформ для відео-конференцій та освітньої платформи для дистанційного навчання в університеті.

Інклюзивне навчання

Допускається

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус) «Загальна соціологія. Частина 1. Соціологія в структурі сучасного знання. Становлення та розвиток соціології»

Складено доцентом, кандидатом філософських наук, доцентом, Пиголенко Ігор Вікторович

Ухвалено кафедрою соціології (протокол № 12 від 24.05.2024)

Погоджено Методичною комісією факультету¹ соціології і права (протокол № 9 від 26.06.2024)

¹Методичною радою університету – для загальноуніверситетських дисциплін.

Рейтингова система оцінювання результатів навчання

Рейтинг студента з дисципліни «Загальна соціологія. Частина 1. Соціологія в структурі сучасного знання. Становлення та розвиток соціології. Частина 1. Соціологія в структурі сучасного знання. Становлення та розвиток соціології» складається з балів, що отримуються за: доповіді, відповіді, вирішення завдань та доповнення відповідей інших студентів у процесі дискусії на семінарських заняттях.

Розподіл навчального часу за видами занять і завдань з навчальної дисципліни згідно з робочим навчальним планом

Семестр	Навч. час		Розп. навч. год		Контрольні заходи			
	Кредити	Акад. год.	Лекції	Сем.	МКР	ДКР	Реф.	Семестр. атест
1	3	90	18	36	1	-	1	залік

Розрахунок вагових балів

РСО з навчальної дисципліни складається з суми балів за контрольні заходи протягом семестру $R_k=100$.

R_k складається з балів, які студент отримує за наступні види робіт:

- 1) відповіді на семінарських заняттях;
- 2) активна робота на занятті;
- 3) реферат;
- 4) МКР.

1. Розрахунок вагових балів

РСО з навчальної дисципліни складається з суми балів студента за усі виконані контрольні заходи протягом семестру (R_D).

$$R_D = r_{\text{сем.}} + r_{\text{акт.}} + r_{\text{реф.}} + r_{\text{мкр}} = 45 + 18 + 18 + 19 = 100 \text{ балів.}$$

1. Відповіді на семінарських заняттях.

Ваговий бал – 5 балів при відповіді на одне питання. Максимальна кількість балів на всіх семінарських заняттях дорівнює $r_{\text{сем.}} = 5 \text{ балів} * 9 = 45 \text{ балів}$.

При відповіді на кожне питання студент отримує:

- «відмінно», повна відповідь (не менше 90% потрібної інформації) якщо при відповіді студент демонструє глибоке знання матеріалу, логічно і послідовно його викладає, дає обґрунтовані висновки, вільно оперує конкретними даними, з легкістю і переконливо відповідає на поставлені питання – 5 балів;
- «добре», достатньо повна відповідь (не менше 75% потрібної інформації), або повна відповідь з незначними неточностями, відповідає на більшість з поставлених питань – 3-4 бали;
- «задовільно», неповна відповідь (не менше 60% потрібної інформації) та значні помилки, на поставлені питання відповідає слабо, або не відповідає взагалі – 1-2 бали;
- «незадовільно», відсутня робота на семінарі – 0 балів.

2. Активність роботи на семінарських заняттях.

Ваговий бал – 1. Максимальна кількість балів на семінарських заняттях дорівнює $2 \text{ бали} * 9 = 18 \text{ балів}$.

Студент приймає активну участь в обговоренні питань теми практичного заняття – 1-2 бали.

Студент не приймає участь в обговоренні питань теми практичного заняття – 0 балів.

3. Реферат.

Ваговий бал – 18.

Критерії оцінювання:

- «відмінно», тема розкрита повною мірою (не менше 90% потрібної інформації), робота написана самостійно, відповідає встановленим вимогам та здана вчасно – 17 - 19 балів;
- «добре», тема розкрита не досить повно (не менше 75% потрібної інформації), наявні незначні відхилення від встановлених вимог, здана вчасно – 14 - 16 балів;
- «задовільно», тема розкрита погано та/або наявні суттєві відхилення від встановлених вимог та/або робота здана із суттєвою затримкою – 11 - 13 балів;
- «незадовільно», робота не відповідає вимогам на 10 балів – 0 балів.

4. Модульна контрольна робота.

Ваговий бал – 19.

Критерії оцінювання:

- «відмінно», тема розкрита повною мірою (не менше 90% потрібної інформації), робота написана самостійно, відповідає встановленим вимогам та здана вчасно – 9-10 балів;
- «добре», тема розкрита не досить повно (не менше 75% потрібної інформації), наявні незначні відхилення від встановлених вимог, здана вчасно – 14-16 балів;
- «задовільно», тема розкрита погано та/або наявні суттєві відхилення від встановлених вимог та/або робота здана із суттєвою затримкою – 11-13 балів;
- «незадовільно», робота не відповідає вимогам на 10 балів – 0 балів.

Заохочувальні бали (не більше 10 балів за усі види робіт):

- за науково-дослідницьку діяльність (участь у конференціях, «Днях науки ФСП», конкурсах студентських робіт, публікації);
- участь у факультетських олімпіадах з навчальної дисципліни та всеукраїнських олімпіадах.

2. Порядок проведення залікового контролю

За результатами навчальної роботи за перші 8 тижнів «ідеальний» студент має набрати 20 балів. На першій атестації студент отримує «зараховано», якщо його поточний рейтинг складає 20 і більше балів. На другій атестації студент отримує «зараховано», якщо його поточний рейтинг складає 40 і більше балів. Сума стартової складової рейтингу – 40 балів. Необхідною умовою допуску до заліку є зарахування усіх завдань на семінарах, а також МКР.

Для складання атестації з навчальної дисципліни кожен викладач використовує накопичувальну відомість, в яку заносяться нараховані бали за всі види виконаних студентом аудиторних та самостійних завдань (практичні заняття, реферат, експрес-контроль тощо). Рейтингові бали заносяться у відомості рубіжного контролю (1-а, 2-а атестації) та заліку.

У випадку, якщо цей показник не відповідає вимогам, в атестаційній відомості виставляється «не атестований».

Таким чином, загальний (підсумковий) рейтинг студента розраховується як сума фактично отриманих балів за означеними видами робіт. Максимально можливий загальний бал студента складає 100 балів.

Допуск до заліку має місце за значення $Re > 40$ балів. При отриманні менше ніж 40 балів студент має виконати додаткову роботу у формі написання та захисту роботи із заданої викладачем теми.

Залік має вигляд переліку питань, на які повинен відповісти студент. Питання є різними за змістом, відповідають тематиці лекцій, семінарів, самостійної роботи, питань з самоконтролю.

Для отримання студентом відповідних оцінок (ECTS та традиційних) його рейтингова оцінка (**RD**) переводиться згідно з таблицею:

RD	Оцінка ECTS	Оцінка традиційна
95 – 100	відмінно	Відмінно
85 – 94	дуже добре	Добре
75 – 84	добре	
65 – 74	задовільно	Задовільно
60 – 64	достатньо (задовольняє мінімальні критерії)	
RD < 60	незадовільно	Незадовільно

Теми рефератів

(одне завдання за вибором студента)

1. Наукове спостереження: пізнавальні можливості, особливості, переваги та недоліки методу.
2. Соціальний експеримент: пізнавальні можливості, особливості, переваги та недоліки методу.
3. Аналіз документів: нормативні вимоги, типи документів.
4. Контент-аналіз: стан та перспективи.
5. Опитування як метод збирання соціологічної інформації: пізнавальні можливості, особливості, переваги та недоліки методу.
6. Анкетування як метод збирання соціологічної інформації: пізнавальні можливості, особливості, переваги та недоліки методу.
7. Телефонне опитування: пізнавальні можливості, особливості, переваги та недоліки методу.
8. Поштове опитування: пізнавальні можливості, особливості, переваги та недоліки методу.
9. Експертне опитування: пізнавальні можливості, особливості, переваги та недоліки методу.
10. Соціометричне опитування: пізнавальні можливості, особливості, переваги та недоліки методу.
11. Поглиблене інтерв'ю: пізнавальні можливості, особливості, переваги та недоліки методу.
12. Фокус-групове дослідження: пізнавальні можливості, особливості, переваги та недоліки методу.
13. Дослідження окремої спільноти (case study): пізнавальні можливості, особливості, переваги та недоліки методу.
14. Тести в соціологічному дослідженні: пізнавальні можливості, особливості, переваги та недоліки методу.
15. Автобіографічне дослідження: пізнавальні можливості, особливості, переваги та недоліки методу.
16. Етнографічне дослідження: пізнавальні можливості, особливості, переваги та недоліки методу.

Питання до заліку

1. Соціальний та теоретичний контекст виникнення соціологічної науки.
2. Визначення об'єкту та предмету соціології.
3. Міждисциплінарна матриця соціологічного знання.
4. Структура соціологічної системи знання. Рівні соціологічного знання: макро- та мікросоціологія, теорії середнього рівня.
5. Основні функції соціології як науки та їх сутність.
6. Соціальні закони та категорії соціології як науки.
7. О.Конт як засновник позитивізму в соціології. Класифікація наук. Закон трьох стадій розвитку людського інтелекту.
8. Теорія соціальної еволюції Г.Спенсера.
9. Соціальні факти Е.Дюркгейма.
10. Теорія соціальної дії М.Вебера.
11. Соціологічна концепція К.Маркса.
12. Німецька формальна соціологія (Г.Зіммель та Ф.Тьоніс)
13. Головні напрями та соціологічні школи XIX ст.
14. Географічна школа.
15. Расово-антропологічна школа.
16. Соціальний дарвінізм.
17. Організмична школа.
18. Психологічний напрям.
19. Головні напрями соціології XX ст. Класичні соціологічні теорії.
20. Теорія структурного функціоналізму.
21. Конфліктологічна парадигма.
22. Теорія символічного інтеракціонізму.
23. Теорія соціального обміну.
24. Інтегральна соціологія П.Сорокіна. Теорія Соціокультурної динаміки.
25. Витоки української протосоціології. До початку XIX ст.
26. Початки української соціології. Кінець XIX – початок XX ст.
27. Женецький гурток українських соціологів
28. Соціологічні аспекти творів українських істориків (М.Грушевський, М.Костомаров, В.Антонович, М.Драгоманов, М.Грушевський)
29. Соціологічні аспекти праць українських економістів (М.Ковалевський, М. Туган-Барановський)
30. Соціологічні аспекти праць українських правників (С.Дністрянський, Б.Кістяківський)
31. Розвиток української соціології з 20-х рр. XX ст. – до 90-х рр. XX ст. Радянський період.
32. Соціологічні дослідження українських учених в еміграції.
33. Сучасний етап розвитку соціологічної науки. З 90-х рр. XX ст.
34. Історія розвитку та становлення соціологічних досліджень.
35. Роль та місце соціологічної інформації, поняття соціальної інформації, якість соціологічної інформації.
36. Загальна характеристика методів соціологічного дослідження: якісна та кількісна парадигми.
37. Метод як система формалізованих правил збирання первинної соціологічної інформації.
38. Поняття методу, техніки, методики та процедури соціологічного дослідження.
39. Класифікація методів збирання соціологічної інформації: якісна та кількісна парадигми.
40. Етапи проведення соціологічного дослідження.
41. Програма соціологічного дослідження: структура та функції.
42. Анкета: її характеристика та структура.
43. Класифікація питань соціологічної анкети.
44. Шкала, види шкал в соціологічному дослідженні.
45. Вибірка, види вибірок в соціологічному дослідженні.
46. Специфіка наукового спостереження. Одиниці спостереження. Спостереження включене та невключене, відкрите та інкогніто, лабораторне та польове.
47. Соціальний експеримент
48. Аналіз документів: нормативні вимоги, типи документів (письмові, аудіо- та відеодокументи, іконографічні).
49. Контент-аналіз

50. Опитування як метод збирання соціологічної інформації: пізнавальні можливості, види опитувань, особливості, переваги та недоліки методу.
51. Анкетування
52. Телефонне опитування
53. Поштове опитування
54. Експертне опитування
55. Соціометричне опитування. Сіткові методи
56. Поглиблене інтерв'ю.
57. Фокус-групи.